

УДК373.2.015.31:796.11

Пуйо О.І.,

аспірант кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, викладач кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти Тернопільського обласного комунального педагогічного інституту післядипломної освіти

Рецензент: Беленька Г. В.,
завідувач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Б. Грінченка, доктор педагогічних наук, професор

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РУХЛИВОЇ ГРИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті представлено аналіз нормативно-правової бази дошкільної освіти, чинних програм розвитку дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти в контексті формування ціннісних орієнтацій дошкільників.

Розкрито зміст Державного стандарту дошкільної освіти України "Базовий компонент дошкільної освіти" щодо формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників. Визначено пріоритети у формуванні основ моральних цінностей дошкільнят, зокрема й засобами рухливих ігор, у чинних освітніх програмах для розвитку дошкільників.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, рухливі ігри, освітні програми розвитку дітей дошкільного віку, Базовий компонент.

Постановка проблеми. Проблема формування ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку в умовах сучасних українських реалій є досить актуальною. Реформа системи освіти України передбачає послідовний перехід від навчання задля знань до навчання з метою формування компетентності людини. Розвиток цінностей міжособистісної взаємодії, толерантного спілкування, поваги до особистості та її гідності, співпереживання та співчуття, відповідальність стали ключовими завданнями у процесах реформування освіти. У змісті навчання в усіх рівнях системи освіти враховано морально-етичну складову. Очевидно, що цей процес має розпочинатися з раннього періоду розвитку особистості, оскільки в дошкільний період закладаються основи її ціннісних орієнтацій.

Формування ціннісних орієнтацій дитини може здійснюватись різними засобами: за допомогою змісту спілкування з однолітками й дорослими, на основі творів дитячої художньої літератури, дидактичних і сюжетних ігор, мистецтва, трудової діяльності тощо.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Ціннісні орієнтації як важливий критерій моральної спрямованості особистості дитини досліджували О. Запорожець, Я. Корчак, А. Макаренко. На сучасному етапі проблему ціннісних орієнтацій дошкільників досліджують Г. Беленька, С. Ладивір, А. Токарева, К. Карасьова, Т. Титаренко, Т. Піроженко. Використання рухливих ігор як засобу всебічного розвитку особистості дитини та формування цінностей відображено у працях О. Богініч, В. Наумчук, З. Діхтяренко, Н. Кушнірик, О. Кошелівської.

Мета статті – аналіз нормативно-правової бази та програмових документів дошкільної освіти в аспекті спрямованості до формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників у закладах дошкільної освіти; розкриття потенційних можливостей рухливих ігор як засобу формування ціннісних орієнтацій дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Освітні завдання дошкільної освіти України реалізуються відповідно до законів України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про охорону дитинства". Заклади дошкільної освіти держави в забезпеченні освітнього процесу керуються вимогами Базового компонента дошкільної освіти, чинних освітніх комплексних і парціальних програм.

У Державному стандарті дошкільної освіти України "Базовий компонент дошкільної освіти" [5] у змісті освітньої лінії "Дитина в соціумі" передбачено вимогу формувати в дітей здатність увіходити в контакт з різними за віком дітьми, налагоджувати з ними активну взаємодію, спілкування, брати участь у спільній справі (грі, продуктивній діяльності), ділитися своїм досвідом, уміннями, знаннями, підтримувати загальну для всіх мету діяльності; уміння самостійно встановлювати й підтримувати партнерські, ділові та особистісні контакти з іншими дітьми, дотримуватися правилам поведінки в конфліктних ситуаціях, визнавати свою вину, поступатися власними інтересами. Згідно цього документа дітей потрібно навчати усвідомлювати, що групу гуртують спільні цінності, щирість і відвертість стосунків, довіра, певні поведінкові норми, прихильне ставлення один до одного.

У Базовому компоненті передбачено основні засади реалізації освітніх функцій закладів дошкільної освіти. Одним із основних завдань у контексті освітніх перетворень є надання пріоритету морально-етичному розвитку особистості, формуванню особистісних цінностей, системи ціннісних ставлень дошкільників до світу, тобто цінностей міжособистісної взаємодії як уміння узгоджувати особистісні інтереси з колективними.

В окремій освітній лінії Базового компонента в розділі "Гра дитини" передбачено розвиток творчих здібностей дітей, самостійності, ініціативності, організованості, формування сталого інтересу до пізнання довкілля й реалізації себе в ньому. Ця освітня лінія завершується узагальненим визначеним результатом освітньої роботи, що виражається сформованістю ігрової компетенції, яка полягає в зацікавленому ставленні до ігрової діяльності, використанні власного досвіду для створення ігрових задумів, реалізації в них своїх пізнавальних, соціальних, моральних, естетичних потреб; відтворенням знань і моральних уявлень, задоволенням інтересів до довколишнього, творчим відображенням діяльності, взаємин дорослих, реальних та уявлених подій, ситуацій у власній грі; активним відтворенням своїх життєвих вражень у рольовій грі з використанням виразних засобів; самостійною реалізацією власних ігрових задумів, вибором сюжету гри, іграшок; участю в різних видах ігор; грою на самоті, об'єднанням з однолітками на основі ігрового задуму, рольової взаємодії, особистих уподобань; дотриманням рольових способів поведінки, норм та етикету спілкування [11].

Ігрову та рухову діяльність дошкільників визначено як основні у структурі компетенцій дитини дошкільного віку. Таким чином, рухливі ігри разом із сюжетно-рольовими можна розглядати як фундамент у побудові ціннісних орієнтацій дошкільника, що сприяють його підготовці до успішної самореалізації на наступних етапах розвитку.

В інваріантній частині Базового компонента передбачено реалізацію освітніх завдань за допомогою змісту різних освітніх ліній. Освітня лінія "Особистість дитини" включає положення про виховання позитивного ставлення до розвитку рухових умінь, а також формування базових особистісних якостей, таких, як відповідальність, ініціативність, самостійність. Особистісно-оцінна компетенція визначає позитивне ставлення до формування внутрішнього світу, зокрема, ціннісних орієнтацій особистості як базової вимоги в реалізації освітніх завдань. В освітній лінії "Дитина в соціумі" передбачено формування вміння орієнтуватися у світі людських взаємин, співпереживати та співчувати, взаємодіяти з урахуванням інтересів та бажань інших, установлювати дружні взаємини та

цінувати їх. Реалізація освітньої лінії "Гра дитини" забезпечує формування дружніх, партнерських стосунків та ігрових об'єднань за допомогою рухливих спортивних ігор, рухливих ігор зі співом та діалогом, українських народних ігор.

Таким чином, чинні закони нашої держави та Базовий компонент, які є основою для впровадження освітніх програм в дошкільлі, визначають гру як провідний спосіб формування особистості з урахуванням зони найближчого розвитку. У базовому компоненті в змісті освітньої лінії "Гра дитини" визначено, що формування соціально-моральних норм, ціннісних орієнтації дошкільника має відбуватися у грі.

Заклади дошкільної освіти України різних типів та форм власності покликані здійснювати освітню функцію в контексті сучасних освітніх реформ, визначати та реалізовувати пріоритети особистісного розвитку дошкільника з метою його позитивної інтеграції в соціум. В умовах закладу дошкільної освіти старші дошкільнята беруть активну участь у днях здоров'я, козацьких забавах, музичних розвагах. У ході таких заходів широко застосовуються рухливі ігри (спортивні рухливі ігри, музичні, народні) як спосіб фізичного й духовного розвитку старших дошкільнят.

Програмно-методичне забезпечення дошкільної освіти ґрунтується на принципах науковості, доступності, систематичності та відповідності віковим індивідуальним можливостям і потребам розвитку дитини дошкільного віку. Воно покликане забезпечувати реалізацію компетентнісного підходу у формуванні особистості у грі; організацію ігрової діяльності дітей та формування ігрової компетенції в розвивальному середовищі закладу дошкільної освіти [11].

Проаналізуємо чинні освітні програми для дітей дошкільного віку, рекомендовані Міністерством освіти і науки України, в аспекті формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників. Так, у програмі розвитку старших дошкільнят "Впевнений старт" [6] у розділі "Фізичний розвиток" педагогів і батьків орієнтовано на фізичний розвиток дітей на основі оптимізації рухової активності дошкільників у процесі організації їхньої життєдіяльності, а рухливі ігри визначено засобом фізичного розвитку дошкільнят, покращення фізичного здоров'я й підвищення фізично-рухової активності. Рекомендовано впроваджувати такі види рухливих ігор: спортивні ігри та вправи, забави, сюжетні, безсюжетні, ігри-змагання, естафети, ігри-атракціони, народні сезонно-обрядові, побутові, змагальні ігри, забавлянки, хороводи.

У розділі "Ігрова діяльність" розкрито важливість використання гри як основного засобу реалізації освітніх завдань всебічного розвитку особистості. Найбільшу увагу зосереджено на використанні сюжетно-рольових ігор. Однак, на нашу думку, значення рухливих ігор як способу формування ціннісних орієнтацій особистості висвітлено недостатньо.

Одним з освітніх завдань за програмою "Впевнений старт" визначено розвиток доброзичливих взаємин дошкільнят у процесі спільної рухової діяльності та формування в дітей позитивних моральних і вольових рис характеру. У програмі запропоновано розвиток рухової активності дошкільнят на основі залучення до виконання фізичних вправ для розвитку основних рухів (ходьба, біг, стрибки, кидання, метання, кочення, повзання, лазіння), рівноваги, окоміру, сили, спритності; умінь виконувати вправи для всіх груп м'язів із різних вихідних положень, використовуючи різні предмети. Виконання рухових вправ передбачено в різному темпі та з музичним супроводом. Одним із завдань є залучення старших дошкільників до підготовки й участі у фізкультурних святах і розвагах, командних змаганнях, днях здоров'я. Усе це спрямовано на прояви дошкільниками взаємодопомоги, співпереживання й співчуття, а одним із показників фізичного розвитку визначено дотримання правил під час рухливих ігор.

Важливим освітнім завданням ігрової діяльності є сприяння виникненню у грі дружніх відносин, партнерських взаємин, формування навичок спільних дій між дітьми, уміння діяти як команда, а також виховання доброти, товариськості, взаємодопомоги та

відповідальності. У програмі визначено можливості розвитку за допомогою рухливих ігор не лише фізичних показників, але й духовних: дружелюбності, емпатії тощо. Одним із показників сформованості ігрової компетентності вважається здатність дошкільника вносити зміни в перебіг уже знайомої гри з правилами (ускладнення, варіації основних дій і правил, збільшення або зменшення кількості гравців, заміна ігрової атрибутики). У програмі рекомендовано батькам застосовувати також рухливі та спортивні ігри з дошкільниками за межами закладу дошкільної освіти, зокрема, навчати дошкільника гратися разом з іншими дітьми, устанавлюючи дружні взаємини, дотримуючись правил, поважаючи партнерів.

Отже, у програмі "Впевнений старт" значну увагу приділено як фізичній активності дошкільників, так і формуванню цінностей дошкільнят за допомогою гри, визначено потенційні можливості рухливих і музичних рухливих ігор як засобу формування цінностей співпраці, спілкування та емпатії дошкільнят.

Одним із пріоритетних напрямів в освітній програмі розвитку дошкільнят "Дитина" [3] визначено готовність до комунікації та співпраці, формування терпимості до думки інших людей, уміння вести діалог, знаходити змістовні компроміси, відстоювати свої права. Головна мета дошкільної освіти детермінована у формуванні особистості, яка сповідує національно-культурні, загальнолюдські та громадянські цінності.

У зазначеній програмі перед дорослими поставлено вимогу бути партнером дитини, забезпечувати емоційний комфорт, формувати цінності й особистісні якості старшого дошкільника, співпрацюючи із педагогічними працівниками закладів дошкільної освіти.

Освітніми завданнями фізичного розвитку у програмі визначено формування вміння домовлятися про спільну рухову діяльність, планувати її, обговорювати правила рухливих ігор, особливості виконання фізичних вправ. До здоров'язбережувальної діяльності віднесено ранкову гімнастику із використанням дихальних вправ, хороводних ігор, ігор малої та середньої рухливості, танцювальні рухи. Освітніми завданнями розділу "Гра дитини" передбачено навчати дітей дотримуватися правил гри та змінювати їх за домовленістю, об'єднуватися з однолітками на основі ігрового задуму, удосконалювати вміння домовлятися під час гри, проявляючи емпатію, відповідальність.

Таким чином, у цій програмі пріоритетним напрямком особистісного розвитку старшого дошкільника визначено формування комунікативних компетенцій, навичок співпраці, таких якостей, як товариськості, відповідальності та емпатії засобами гри. Саме програма "Дитина" надає рухливій грі важливого значення в контексті розвитку не лише фізичних якостей дошкільнят, але й формування комунікативних навичок, розвитку співпраці та взаємодії. Рухливі та хороводні ігри оцінені авторами як потенційний спосіб формування ціннісних орієнтацій старшого дошкільника.

В освітній програмі "Стежина" [7] запропоновано застосовувати рухливі ігри (народні, хороводні) з метою фізичного й духовного розвитку дошкільників та рекомендовано мінімізувати рухливі ігри змагального характеру, заохочуючи дітей проявляти товариськість і дружню підтримку одноліткам, у яких щось не виходить. Значну увагу приділено музичним рухливим іграм (ігри-хороводи, пальчикові та жестові ігри, ігри-очікування, пісеньки-ігри для збирання дітей), які розглядаються як засіб формування колективної співпраці, соціальної взаємодії. У реалізації програми передбачено співпрацю батьків, дітей і педагогів.

Отже, розглядувана програма спрямована на розвиток ціннісних орієнтацій дошкільнят в основному за допомогою музичних рухливих ігор із пріоритетом формування навичок співробітництва, взаєморозуміння та гармонії у стосунках між дошкільниками, педагогами, батьками. Обмеження змагальності в застосуванні рухливих ігор обґрунтоване як умова формування товариськості, взаємодії, здатності радіти успіхам своїх товаришів, що є базовими особистісними цінностями.

В освітній лінії "Гра дитини" за освітньою програмою для дошкільнят "Світ дитинства" [2] значну увагу приділено формуванню самостійності й позитивного ставлення

гравців один до одного засобами гри. Зокрема, мета гри із правилами, зокрема рухливої, – навчити дітей дотримуватися правил черговості, дружньої взаємодії із партнерами. Для дітей старшого дошкільного віку показниками сформованості особистості у грі визначено відповідальне ставлення до обов'язків у грі, уміння радіти успіхам своїм та однолітків, доброзичливість, готовність допомогти партнерові, а показником розвиненості ігрової діяльності – уміння самостійно організувати рухливу гру, готовність допомагати іншим, проявляти симпатію, взаємодіяти, узгоджуючи різні точки зору. Тож аналізована освітня програма "Світ дитинства" акцентована на розвитку соціальних навичок взаємодії та комунікації дітей старшого дошкільного віку засобами гри, однак не розкриває потенційних можливостей рухливої гри як засобу формування цінностей співпраці, партнерства, емпатії дошкільнят. Водночас у програмі рекомендовано сприяти самостійній організації рухливої гри старшими дошкільниками, розглядаючи рухливу гру як засіб формування відповідальності.

У програмі з морального виховання дітей дошкільного віку "Скарбниця моралі" [10] одним із завдань освітньої роботи визначено виховання доброзичливості, дружніх, товариських взаємин з однолітками, розвиток здатності до співпереживання, формування відповідальності засобами дидактичних ігор, ігрових вправ та художнього слова. Однак рухливі ігри не визначені авторами як потенційний засіб формування ціннісних орієнтацій старших дошкільнят.

За освітньою програмою "Соняшник" [8] базовий рівень володіння навичками й уміннями старшого дошкільника, набутими засобами рухливих ігор, характеризується активним включенням дитини в рухливу гру, проявом позитивних емоцій, координацією власних рухових дій із діями учасників ігрового процесу, проте рухливі ігри не розглядаються як потенційний засіб формування відповідальності та емпатії.

В освітній програмі "Українське дошкільля" [2] у змісті освітньої лінії "Гра дитини", передбаченої для старших дошкільників, наголошено на важливості формування взаємин партнерства: дитина має розуміти, що для гри їй потрібні товариші, спільники. Старший дошкільник уже здатний регулювати спільну діяльність у грі, адекватно реагувати на успіх та невдачу. Одним з освітніх завдань є формування толерантності, уміння тактовно доводити свою думку, аргументовано відстоювати позицію. Гра у програмі трактується як провідний вид діяльності старшого дошкільника, що сприяє вихованню взаємодопомоги, співпереживання щодо невдач інших тощо.

Отже, в освітній програмі "Українське дошкільля" у процесі формування ціннісних орієнтацій старшого дошкільника вагоме значення надано грі, проте не розкрито освітні потенції рухливої гри та не розглянуто її як важливий спосіб формування цінностей міжособистісної взаємодії.

У програмі розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (нова редакція) [1] гра трактується як провідний вид діяльності старших дошкільників. У програмовому документі наголошено на важливості гри як засобу вияву товариськості, справедливості, доброзичливості; особливу увагу приділено рухливим іграм для дошкільнят; наголошено на розвитку фізичних якостей та забезпеченні позитивного емоційного самопочуття дітей.

У розділі освітньої програми "Дитина в дошкільні роки" [9], призначеному для дітей старшого дошкільного віку ("Стежинки у Всесвіт"), в освітній лінії "Гра дитини" передбачено формування в дітей уміння самостійно організувати ігри, співвідносити свої дії з діями ведучого й інших учасників гри, виконувати по черзі роль ведучого, беручи на себе відповідальність за хід гри засобами ігор із правилами; при цьому значення рухливих ігор у формуванні цінностей співпраці та комунікації не виокремлено.

Висновки. Отже, аналіз освітніх програм для дошкільнят, рекомендованих Міністерством освіти та науки України ("Впевнений старт", "Дитина", "Стежина", "Світ дитинства", "Скарбниця моралі", "Соняшник", "Українське дошкільля", "Я у світі", "Дитина в дошкільні роки") показав, що в них акцентовано увагу на ціннісних орієнтаціях та

гармонійному фізичному розвитку дошкільнят, однак лише у програмах "Дитина" та "Впевнений старт" рухливі ігри розглядаються як потужний засіб формування ціннісних орієнтацій старших дошкільнят – навичок взаємодії, товариськості, відповідальності, емпатії. У програмі розвитку дошкільнят "Стежина" наголошено на важливості впровадження музичних рухливих ігор в аспекті формування міжособистісної співпраці, співпереживання, а розвиток відповідальності за допомогою рухливих ігор передбачено у програмах "Стежина" та "Світ дитинства".

Вважаємо, що відповідно до положень Базового компонента дошкільньої освіти та чинних освітніх програм для розвитку дошкільнят необхідно використовувати широкий інструментарій засобів формування ціннісних орієнтацій старших дошкільнят, надаючи пріоритет іграм, зокрема й рухливим.

Список використаних джерел

1. Аксьонова О. П. Я у Світі : програма розвитку дитини дошкільного віку (нова редакція). – У 2-х част. – Ч. 2 [Електронний ресурс] / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. – 2014. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/rozvitku-ditini-doshkilnogo-vikuya-u-svitinova-redaktsiyachastina-2.pdf>.
2. Байер О. М. Світ дитинства : комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів [Електронний ресурс] / Байер О. М., Батліна Л. В., Богуш А. М. – 2015. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/7svit-ditinstva-bogush.pdf>.
3. Беленька Г. В. Дитина : освітня програма для дітей від 2 до 7 років [Електронний ресурс] / Беленька Г. В., Богінч О. Г., Богданець-Білоskalенко Н. І. – 2016. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/osvitnya-programa-ditina-nmc.pdf>.
4. Білан О. І. Українське довкілля : програма розвитку дитини дошкільного віку [Електронний ресурс] / О. І. Білан. – 2017. – Режим доступу : https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf.
5. Богуш А. М. Базовий компонент дошкільньої освіти [Електронний ресурс] / Богуш А. М., Беленька Г. В., Богінч О. Л. – 2012. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-oshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>.
6. Гавриш Н. В. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс] / Гавриш Н. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О. – 2017. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programa-vpevnenii-start-2017.rar>.
7. Гончаренко А. М. Стежина : програма підтримки розвитку дитини дошкільного віку [Електронний ресурс] / А. М. Гончаренко, Н. М. Дятленко. – 2014. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/stezhina2014.pdf/>.
8. Калуська Л. В. Соняшник : комплексна програма розвитку навчання та виховання дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] / Л. В. Калуська. – 2014. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programakaluskasonyashnikdoshkilny-vik.pdf>.
9. Крутій К. Л. Дитина в дошкільні роки : комплексна освітня програма [Електронний ресурс] / К. Л. Крутій. – 2010. – Режим доступу : <http://www.lips.zp.ua/ourpublication/programms/379-ditina.html>.
10. Лохвицька Л. В. Скарбниця моралі : програма з морального виховання дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] / Л. В. Лохвицька. – 2014. – Режим доступу :

https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/_programaskarbnitsya_moralilokhvitska.pdf

11. Рогальська Н. В. Сучасне програмно-методичне забезпечення ігрової компетенції дітей-дошкільників в контексті ідей Ф. Фребеля [Електронний ресурс] / Н. В. Рогальська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – (Серія "Педагогіка"). – Режим доступу : <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/2841/1/MODERN.FREBELYA.pdf>

Пуїо О.И. К проблеме формирования ценностных ориентаций детей старшего дошкольного возраста средствами подвижной игры в учреждениях дошкольного образования

В статье представлен анализ нормативно-правовой базы дошкольного образования, действующих программ развития детей дошкольного возраста в учреждениях дошкольного образования в контексте формирования ценностных ориентаций дошкольников.

Раскрыто содержание Государственного стандарта дошкольного образования относительно формирования ценностных ориентаций старших дошкольников. Определены приоритеты в формировании основ моральных ценностей дошкольников, в частности средствами подвижных игр, в действующих образовательных программах развития дошкольников.

Ключевые слова: ценностные ориентации, подвижные игры, образовательные программы развития детей дошкольного возраста, Базовый компонент.

Puio, O.I. To the Problem of Formation of Value Orientations of Children of the Senior Preschool Age by Means of the Moving Game in Institutions of Preschool Education

The article presents data of the analysis of the normative-legal base of preschool education, state educational concepts and the existing programs of development of children of the senior preschool age in institutions of preschool education in Ukraine. The priorities of the state educational policy are defined in order to distinguish the problem of value formation. Different means, which promote the formation of value orientations of preschoolers within the educational process, are analyzed with observance of the requirements stated in the educational game "Child's Game" of the Basic component. The theoretical aspects of formation of value orientations of senior preschool children by means of active games provided by educational programs are revealed. An analytical review of current educational programs for senior preschool children is conducted to determine the presence or absence of tasks related to the formation of values of tolerance, interaction, empathy with the help of active sports games, folk games, round dances and musical moving games. The priorities of the foundation forming of moral values of preschoolers and educational programs for senior preschool children, which are focused on the development of emotional intelligence, the formation of spiritual values, are determined.

The results of the comparative analysis of educational programs for senior preschoolers and the analytical review of the Basic component are aimed at the continuation of an experimental study of the formation of value orientations of senior preschool children by means of active games.

Key words: value orientations, moving games, educational programs for the development of children of preschool age, Basic Component.